

Sülh yalnız kağız üzərində deyil...

Bakının barış söyləri praktik şəkildə öz təsdiqini tapır

Azərbaycanın son beş ildə yaratdığı reallıqların fonunda bölgədə bərqərar olmuş sülh mühiti qabarıq şəkildə ön plana çıxır. Onilliklər boyu adı münəqişə ocağı kimi hallanan Cənubi Qafqaz dünyanın indiki müharibələrlə, siyasi təlatümlərlə çalxalandığı dövrdə nümunə götürüləcək barışın, əməkdaşlığın bərqərar olduğu ünvan kimi tanınır. İndi global sülhlə bağlı keçirilən sammitlərdə tərəqqi vəd edən sülh mühiti formalaşdırılmış regionumuzun misal çəkilməsi də bu baxımdan təbii. Bütün bu gerçəkliklər isə Azərbaycanın liderliyi ilə yürüdülmə normalaşma prosesinin, sülh gündəliyinə sadıqlığının parlaq nəticələridir.

Bu ilin sentyabrında Nyu Yorkda keçirilən BMT-nin Baş Assambleyasının 80-ci sessiyasında ölkəmizin yekunda sülhə gətirib çıxaran qətiyyətli və sarsılmaz yolu barədə danışan Prezident İlham Əliyev bu mötəbər tribundan Azərbaycanın yeni bir dövrə qədəm qoyduğunu dünyaya bəyan etdi: "Biz həm müharibəni udduq, həm də sülhü qazandıq. İşğala son qoyduq və bərpa işlərinə başladıq. Ədalət zəfər çaldı, suverenlik möhkəmləndi və sülh de-fakto təmin olundu. Biz bu müsbət təcrübəmizi paylaşmağa hazırıq".

Addım-addım sülhə doğru

İkinci Qarabağ müharibəsindən dərhal sonra Azərbaycan tərəfi sülhlə bağlı təşəbbüslərlə çıxış etməyə başlayıb, barış üçün lazım olan əməli addımlar atıb. Rəsmi Bakı iki ölkə arasında münasibətlərin yaxşılaşdırılması üçün İrəvana beynəlxalq hüququn normalarına cavab verən 5 prinsip təqdim edib. Lakin qarşı tərəfin sülh sazişinin mətninə "Dağlıq Qarabağ" məsələsini daxil etmək istəyi nəticəsində 2024-cü ilə qədər normalaşma ilə bağlı heç bir irəliləyiş əldə olunmayıb. Ancaq yenə də Bakının qətiyyətli siyasəti sayəsində Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi ötən ilin əvvəlindən etibarən müsbət istiqamətə yön aldı. Vəsitəçilərə, üçüncü tərəflərə lüzum görmədən iki ölkə dialoqlara başladı, müəyyən razılaşmalar əldə edildi. Keçirilən ikitərəfli dialoqlar sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası prosesinə start verilməsi, sərhəd dirəklərinin quraşdırılmasına başlanılması, Qazax rayonunun dörd kəndinin qaytarılması kimi real nəticələr ortaya qoydu. Ardınca Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişi layihəsinin mətni ətrafında danışıqlar prosesi yekunlaşdı.

Cari ilin 10 iyul tarixində Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Əbu-Dabi şəhərində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ermənistanın baş naziri Nikol Pa-

şinyanla görüşü isə sülh prosesində mühüm əhəmiyyət daşıdı. Sözügedən görüşdə iki ölkə arasında sülh və normalaşma istiqamətində reallaşdırılacaq məsələlərlə bağlı müzakirələr aparıldı, razılaşmalar əldə edildi. Əbu-Dabi görüşü beynəlxalq birlik tərəfindən də sülh prosesində vacib məqam kimi qiymətləndirildi.

Beləliklə, Azərbaycanın liderliyi ilə irəlilədilən sülh prosesi addım-addım 8 avqust tarixli Vaşinqton zirvəsinə yüksəldildi. Ağ Evdə Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Trampın iştirakı ilə sülh sazişinin paraflanması və vacib razılaşmaların əldə edilməsi təkcə bölgəyə deyil, daha geniş coğrafiyaya inkişaf və əməkdaşlıq üçün geniş üfurlər açdı.

Vaşinqton görüşünün nailiyyətlərindən biri

Vaşinqton görüşü sülh gündəliyinin nizamlanması, normalaşma istiqamətində real nəticələrin əldə olunması istiqamətində, Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülhə aparən yolda mühüm siyasi hadisə oldu.

Prezident İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında Vaşinqton görüşünün nəticəsi olaraq Donald Trampın şahidliyi ilə Birgə Bəyannamə imzalandı. Azərbaycan və Ermənistan arasında dövlətlərarası münasibətlərin və sülhün qurulmasına dair Sazişin mətni paraflandı.

Ağ Evdəki görüşdə həllini tapan məsələlərdən biri isə bölgədə kommunikasiyaların açılması ilə bağlı oldu.

20-21 oktyabr tarixlərində Qazaxıstan dövlət səfəri zamanı bu ölkənin Prezidenti Kasım-Jomart Tokayevlə birgə mətbuata bəyanatı zamanı dövlə-

timizin başçısı İlham Əliyev vurğuladı ki, avqustda keçirilən Vaşinqton Sammitinin nailiyyətlərindən biri TRIPP (The Trump route for international peace and prosperity) layihəsidir: "Prezident Tramp layihəyə öz adını verib və bu, layihənin mütləq reallaşdırılacağından xəbər verir. Bununla da Orta dəhlizin daha bir marşrutu açılır. Ənənəvi olanlara daha biri əlavə olunur - Zəngəzurdan ən yüksək müasir standartlarla 15 milyon ton yük dövriyyəsi. Beləliklə, Asiyadan Avropaya və əks istiqamətdə bizim ölkələrimizdən keçən yüklərin həcmi özlüyündə artım potensialına malikdir, amma həm də onların qəbulu və göndərilməsi üçün daha da böyük potensial olacaq".

Sülh gündəliyinə sadıqlığın növbəti təzahürü

Postmünəqişə dövründə də daim sülhü təşviq edən və bu istiqamətdə söylər göstərən Azərbaycan ərazi bütövlüyünü və suverenliyini öz gücünə təmin edən ölkə olaraq bu gün hərtərəfli şəkildə sürətlə inkişaf edir, istər sosial, iqtisadi, istərsə də hərbi sahədə. Dövlətimizin qısa zaman ərzində Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı işlər və Böyük qayıdış proqramını uğurla həyata keçirməsi müstəsna dəyərə malikdir. Şərqlə Qərbin nəqliyyat qovşağına çevrilən Azərbaycanın ölkələrin enerji təhlükəsizliyində oynadığı vacib rol, ələlxüsus global barışın əldə edilməsi üçün etdiyi vacib çağırışlar, atdığı əməli addımlar dünyada geniş rezonans doğurub və rəğbət qazanıb.

Qətiyyət və söyləri ilə Cənubi Qafqazda de-fakto sülhü bərqərar edən ölkəmiz bununla onilliklər boyu yürütdüyü işğalçılıq siyasəti ilə özünü dalan öl-

kəyə çevirən Ermənistanın ağır vəziyyətdən qurtulması üçün də mühüm şans yaradıb.

"Həmçinin deməliyəm ki, Azərbaycan Ermənistanı işğaldan bəri mövcud olan yüklərin tranziti məhdudiyyətlərini aradan qaldırıb. Belə bir ilk tranzit Qazaxıstanın Ermənistanı taxıl yükü olub. Zənnimcə, bu həmçinin Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülhün yalnız kağız üzərində deyil, həm də praktikada olduğunun yaxşı göstəricisidir", - deyə oktyabrın 21-də Qazaxıstanda mətbuata bəyanatında Prezident İlham Əliyev Ermənistanı tranzit məhdudiyyətlərinin aradan qaldırıldığı məlumatını verdi.

Yeri gəlmişkən, bildirək ki, ötən gün Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Tbilisidə keçirilən V Tbilisi Beynəlxalq İpək Yolu Forumunda çıxışı zamanı Prezident İlham Əliyevə Azərbaycanın Ermənistanı yüklərin tranzitinə dair bütün məhdudiyyətləri aradan qaldırmasına görə təşəkkür edib: "Prezident İlham Əliyev dünən elan edib ki, Azərbaycan öz ərazisindən Ermənistanı malların tranzitinə qoyulan məhdudiyyətləri aradan qaldırır. Bu, çox mühüm bəyanatdır və mən bu addımına görə Azərbaycan Prezidentinə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm".

Bu faktın özü də Azərbaycanın bölgədə sülhün tərəfdarı olduğunu bir daha göstərir, sülh gündəliyinə sadıqlığını növbəti dəfə təsdiqləyir. Bu həm də onun göstəricisidir ki, Bakının liderliyi ilə irəlilədilən normalaşma prosesi çox tezliklə məntiqi nəticəsinə - sülh sazişinin imzalanmasına gətirib çıxaracaq.

*Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"*